

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Štábní kapitán Richard Wolf:

Rudá armáda ve světle představitelů ruské vojenské moci.

V Hamburku vyšla nedávno německá kniha o rudé armádě (*Die rote Armee. Ein Sammelbuch*)*), přinášející jedenáct původních článků, jichž

*) Vydalo nakl. Carl Hoym, 1923.

autoři vesměs náležejí k reprezentantům bolševické armády (Trocký, Radek, Kameněv, Werchowski, Kovrov atd.). Poněvadž jest nejen pozoruhodné slyšet vlastní soud bolševiků o ruské armádě, ale poněvadž i celkové jejich nazírání na armádu jest zajímavé, přinášíme obsírnější referát, abychom si mohli učiniti jasnou představu o tom, jak se až dosud vyvíjela rudá armáda a jakými metodami pracuje do budoucnosti.

Vývoj rudé armády (1917—1923). Rudá armáda vznikla na troskách armády carské. Říká se, že příčinou rozkladu armády carské byla agitace se strany bolševiků. Proti tomuto názoru brání se bolševici a tvrdí, že zárodky rozkladu v armádě již byly a pocházely z dlouhé a bezvýsledné války. Hlavní činitele každého branného odporu jsou: morální síla, uvědomělá kázeň, cit družnosti, organické spění mezi podřízenými a nadřízenými a cit povinnosti. A těchto sil v carské armádě nebylo. To nebyla armáda, která svou mravní sílu čerpa z národa. Poměr důstojníka k vojáků byl takový, že celá armáda byla rozštěpena na dva tábory sobě zcela cizí. Za takových okolností vypukla světová válka. Po několika úspěších r. 1914 přišly porážky a ustup celé armády, oloupené o zásoby střeliva, na východ. Za dlouhé posícní války po ohromných ztrátách v letech 1914—1916 změnila se fyziognomie armády nápadně. Kádr důstojnictva mírového byl vystřídán důstojnictvem novým, jehož poměr k vojáků byl užší. Ale i massa vojinů byla nová, mírově neceповaná, jež přinášela novou ideologii. Vzniká nové veřejné mínění. Nesmírné krvavé oběti, nedostatek vřvy ve vítězství, nepopularita války a všeobecná únava vzbuzovaly myšlenky o bezúčelnosti dalšího boje. Ve vnitrozemí, kde počínal býti nedostatek pracovníků i předmětů denní spotřeby, nebylo o nic lépe. Fronta i země byly naplněny elektrinou. Tak došlo k únorové revoluci roku 1917. Národ přál si ukončení války, svrhl cara a žádal si vlivu na moc a rozdělení půdy. Prozatímní vláda však hlásala další vedení války. V té době počala bolševická agitace. Grandiózně myšlená červenová ofenzíva stala se kletbou a hrozbou staré armády. Poslední ránu ji zadal Kornilov. V armádě nastává sbratřování, bolševici zmocňují se jí docela. Za frontou v té době se již rozděluje půda a mnoho vojáků přechá domů, aby nepřišli o svůj díl. Armáda v té době již nemá bojové síly. Bolševici zřizují sice silné bolševické oddíly, což se jim dosti daří, ale armáda jako celek již neexistuje. V říjnu 1917 přechází všechna moc do rukou proletariátu. Rozklad armády však pokračuje a nelze ho již zastavit. Touha vojáků vrátiti se rychle domů rozklad armády zesilovala. Chtěla-li sovětská vláda tento spontánní útek zastavit, musila se postarat o určitý pořádek při demobilisaci. S ukončením demobilisace přestala existovati carská armáda. První počátky rudé armády datují se již od únorové revoluce. V té době počaly se tvořiti „rudé gardy“, jež vzrůstaly velmi rychle. Sovětská vláda však viděla, že je to vše velmi neorganické, že na frontě, ač bylo sjednáno příměří, je zapotřebí aspoň slabého, zdánlivého zajištění. Bylo nutné také vybudovati centrální nový úřad, poněvadž starý byl zrušen. Za těchto okolností musilo se rychle improvizovat. Základem budoucí armády byly oddíly rudé gardy. Jejich charakteristickým znakem byla jejich dobrovolnost. Jádrem těchto oddílů byly komunistické hloučky, jež působily více svým významem mravním než znalostí válečného řemesla. Tento nedostatek byl odstraněn tím, že do řad rudé gardy vplývalo mnoho bývalých vojáků. Tyto oddíly rudé gardy stačily na udržení pořádku v zemi a na potlačení protirevoluce. Typickým nedostatkem těchto organizací byla vnitřní nesourodost. Dostalo se do nich totiž tolik jiných elementů, nekomunistických, které chtěly lovit v kalné vodě, a při rychlé improvisaci nebylo lze tyto temné prvky rozeznati. Druhou charakteristickou známkou byl volený velitel. Tu se často stávalo, že byl zvolen voják netalentovaný a spíše jen populární ve svém oddílu. Společným znakem všech byla neznalost válečného řemesla. Rudá garda musila si své vůdce teprve vychováti. Nicméně však při budování sovětské branné moci hrála úlohu důležitou; byla jediným štítem proti útokům zvenčí i uvnitř. Opráje se o ni, mohla sovětská vláda budovati svou brannou moc. Kolem oddílů rudých gardistů kupily se první vojskové oddíly rudé armády a bojové jednotky roku 1918.

Současně s rudou gardou a jako její doplněk vyrůstala v celém Rusku nová moc — partisanství. Revoluční vlna, jež se převalila, probudila uvědomělý proletariát, který se počal organisovati všude na svou obranu. Celé Rusko hemžilo se více nebo méně silnými oddíly partisánskými, jež měly hluboký význam pro upevnění revoluce. Boje malých oddílů partisánských proti kozákům na levém břehu Volhy počaly již v létě 1918. Podobně na Dálném Východě počalo hnutí partisánské již roku 1918 a nabylo největší síly r. 1920 hlavně proti hetmanu Semjonovovi a Japoncům. Jest pochopitelné, že tyto partisánské oddíly utrpěly také mnoho porážek, poněvadž neměly jednotného velitelství, mezi oddíly panoval separatismus, a anarchistické elementy, které se vetřely do oddílů, uplatňovaly svůj rozkladný vliv. To všechno bylo hlubokým důvodem, aby již konečně byla

vybudována rudá armáda s dokonalou organizací. Operace těchto partisanských oddílů, roztroušených po celé zemi, nemohly být registrovány, jak jest samozřejmé. Zatím také se vyvíjela občanská válka a dosáhla svého vrcholu r. 1919 až 1920. Protirevoluce postavila pravidelné armády, a nezbylo než organisovati je proti nim také. Tak se válka partisanská proměnila ve válku ozbrojených pravidelných armád. Tu teprve se jasně prokázaly negativní vlastnosti partisanských oddílů: velká samostatnost, nedostatek štábů, slabá nebo vůbec žádná politická práce, neznalost základních vojenských vědomostí atd. Bylo jasné, že musí ustoupiti pravidelné armádě, když byly vykonalý svou počáteční úlohu.

Rudá armáda byla vybudována za těžkých poměrů. Nebylo vojensko-administrativního aparátu, nebylo velitelů ani odborníků, lid byl unaven a vyčerpán silna protirevoluční vojska. Nebylo času na uvažování a plánovitě budování. Zřízovalo se tedy vojsko rudé z toho, co bylo po ruce. Jakmile se oddíly postavily, šly ihned do boje, kde byly mnohdy úplně zničeny. Nejobtížnější byla otázka organisace místních administrativ, doplňování velitelů a technických prostředků. Šlo také o to, dátí armádě jednotnou politickou linii. Původní organisace byla dána do rukou velitelů armádních, kteří současně vedli operace. Důsledkem toho byla neobyčejná pestrost v organisacích na různých frontách a v různých armádách. Nejobtížnější však byla otázka odborných velitelů. Byla konečně rozřešena tak, že na místa velitelská postaveni byli bývali důstojníci carské armády a jím byli přiděleni váleční komisaři. Toto opatření mělo výsledky velmi plodné.

Rudá armáda vznikala v bouři války občanské a války s Polskem. Byla chudá na technické prostředky a žila v zoufalých poměrech hmotného nedostatku. To mělo také vliv na vytvoření její třídní tvárnosti. Poněvadž jest to armáda nová, mladá, jest také novému válečnému umění budoucnosti bližší než každá jiná armáda. Jest to podle autorů armáda budoucnosti. —

To je soud o vývoji rudé armády neznámých autorů z historické skupiny vojensko-akademického kursu vrchního velitelství. Poslyšme však, co o rudé armádě soudí sám Lev Trocký. Především je zajímavé jeho stanovisko všeobecné. Zřízovati ozbrojenou revoluční moc jest velmi důležité pro komunistické strany. Zanedbatí tuto otázku jest přímo zločinem. Říkati, že násili je zlo a mluvíti humanitně pacifistickými frásami, náleží do kuchyně sekty duchoborců a jest hodno filosofie starých panen z armády spásy.

Již před revolucí měli bolševici vojenskou organizaci, jejímž cílem byla revoluční propaganda v armádě. Poněvadž revolučním duchem byla vlastně proniknuta celá armáda, zůstaly bolševické elementy u jednotlivých pluků zcela nepovšimnuty. Úlohou jejich bylo vyhledávati spolehlivé přívržence, jichž bylo sice velmi poskrovnů, kteří však později při říjnovém převratu splnili dokonale svůj úkol velitelů, komisařů atd. Mnozí z nich později organisovali oddíly rudé gardy. Heslem revoluce byl: konec války. Nikdo již nechtěl války. Proto byla revoluce ve svém počátečním období tak slabá, téměř bezbranná. Z této příčiny vznikl násilný pacifistický experiment v Brest-Litevsku. Sovětská republika prohlásila, že nemůže podepsati násilný mír, že však války dále nepovede a nařídila demobilisaci armády. To byl odvážný krok. Když pak Němci nastoupili pochod proti Rusku, došlo se k přesvědčení, že nezbyvá než brániti se ozbrojenou mocí. Bolševické pacifistické prohlášení bylo zárodkem rozkladu říšské německé armády a útok generála Hoffmanna způsobil, že byly učiněny první kroky k budování rudé armády.

V první chvíli nebylo lze přistoupiti na brannou povinnost. Nebylo ani politických ani organizačních podkladů. Musila tedy armáda být vybudována z dobrovolníků. Jest zřejmé, že se tím do ní vloudilo mnoho ničemů. Tyto první bojové jednotky byly nestálé a ne příliš spolehlivé, jejich odolnost byla slabá. V srpnu 1918 konečně nařídila sovětská republika hromadnou mobilisaci komunistů. Mimo to byl učiněn v té době pokus mobilisovati několik ročníků v Moskvě a Povolží. Menší komunistické oddíly zabezpečovaly provedení mobilisace. V Povolží musil být zaveden tvrdý režim proti desertci jiných sociálních skupin, proti duchovenstvu, bohatým sedlákům a byrokracii. Komisaři nabyli významu přímých zástupců sovětské vlády a revoluční tribunály podávaly svými rozsudky (rozumí se v duchu teorie násili Trockého) příklad a ukazovaly, že ohrožená socialistická vlast vyžaduje ode všech a od každého bezpodmínečnou poslušnost. Spojeným úsilím agitace, organisace a represálii zřízena konečně skutečná armáda. Vojensko-správní aparát navázal úzké styky s místními sověty. Politické a organizační obtíže byly ovšem nevyslovitelné. Obrat v nazerání na pravidelnou armádu vedl k neustálým konfliktům. Původní oddíly měly zvolené rady a zvolené velitele, kteří radám podléhali. Toto opatření mělo svou příčinu v revoluci, ale se stanoviska vojenské správy v boji a výcviku vojska k boji bylo nepřipustné, strašlivé, vražedné. Takto nemohla armáda (a ani nechtěla) bojovati. Poněvadž vojsko bylo politicky i vojensky nedostatečně vzděláno, byli

by se dostali k moci intrikáni a dobrodruzi. Proto velitelé byli jmenováni sovětskou vládou a ji také kontrolováni. Válka vyžadovala naprostě ukázněnost. Mistní vlády, které si doboily určité autonomie (ve vojenském ohledu velmi nebezpečně), spatřovaly v těchto opatřeních návrat k bývalému byrokratickému centralismu. Výběr důstojníků byl také velmi obtížný. Bolševici potřebovali nutně jmenovaných velitelů bývalé carské armády, bez nich nebylo lze armádu budovati. Proto přes jejich odpor i přes nenávisť mužstva byli k vojsku přikázáni, a celkem lze říci, že až na nemnohé výjimky jejich třídní odpor byl zlomen. Centralismus organizace a strategie proti místním improvisacím a vojenskému separatismu osvědčil se velmi rychle a jasně, takže dnes tyto základní principy jsou již mimo diskusi.

Důležitou stránkou byla instituce komisařů. V rukou velitelů bylo jen vedení vojenské, v rukou komisařů výchova politická. Mnoho těchto komisařů padlo při vykonávání svého výchovatelejského úkolu, z mnohých stali se později velitele vojenství.

Skoly vojenské byly jen několikaměsíční a vychovávaly prostřední rotmistry, nikoli však velitele. Při nedostatku však nebylo vyhnutí; musili zastávat místa velitelů nejen hloučku, nýbrž i čety a roty. Bývalí poddůstojníci carské armády rozštěpili se na dvě skupiny, jedni sloužili v rudé, druzí v protirevolucionních armádách. Na obou stranách vydali však ze sebe mnoho znamenitých velitelů (v rudé na př. Buděnnij).

Vzdělání revolučního velitelského personálu jest také věcí obtížnou. Kdežto vyšší velitelé dosáhli již určitého stupně vzdělání, nelze toho říci o velitelích nižších. Zde vojenské vzdělání musí přinést největší úspěchy.

Propagandu ve vojsku opatřují komisaři. Ji vychovává se ve vojácích komunistická ideologie, jejímž rozkladnému vlivu na jiné armády přičítají bolševici velikou sílu.

Technický materiál, který rudá armáda zdědila po armádě carské, byl ohromný, ale v chaosu revoluce se o něm nevědělo. Něčeho bylo příliš mnoho, jmeho nedostatek, tak na př. munice. R. 1917 již válečný průmysl v Rusku nepracoval, teprve v r. 1919, když se již počalo všeho nedostávat, byla výroba obnovena. R. 1920 pracoval všechen průmysl pro válečné účely. Také zásobování armády, jež bylo v prvních počátcích zoufalé, se poněkud zlepšovalo.

Zvláštním vývojem prošlo rudé jezdeckto. Nejdůležitější zbraní Denikinovou a Wrangelovou byli kozáci a jezdeckto vůbec, které bolševikům připravovalo těžké porážky. Když bolševici poznali význam jezdeckta při manévrování, vydali r. 1919 heslo: „Proletáři, na kuň!“ Za několik měsíců bylo tu rudé jezdeckto, jež se protirevolucionnímu vyrovnalo a konečně mu iniciativu vyrvalo.

Celistvost armády není ještě dokonalá, ale vyrůstá. Sedláci i dělníci nechtěli zprvu do armády vstupovati. Hlavně však nálada sedláků byla vždy kolísavá. Vzdávali se bez boje vojskům protirevolucionním, a když byli zařadeni do jejich oddílů, vzdali se zase bez boje rudým. Konečně přechali do lesů a zakládali t. zv. zelené gardy. Vlivem propagandy politické však konečně mínění jejich bylo obráceno ve prospěch sovětu.

V době bojů proti Wrangelovi a Polákům měla rudá armáda 5.000.000 mužů. Demobilisace uskutečňovala se pomaleji, než si vláda přála, poněvadž bylo nutné zlepšovati kvalitu vojska. V té příčině není dnes rudá armáda slabší, naopak mnohem silnější.

Kronika občanské války. — Počátek bojů občanských lze hledati v říjnové revoluci r. 1917, jež vypukla v Petrohradě, Moskvě, Kazani, Omsku atd. Všechno, co následovalo, rozděluji bolševičtí historikové na tři periody.

První perioda od listopadu 1917 do dubna 1918.

Na Donu. Od 25. listopadu 1917, kdy vojsko Kaledinovo dobylo Rostova, do 24. února 1918, kdy rudé vojsko dobylo Rostova zpět.

V Ukrajině. Od 16. února 1918, kdy po vítězném pouličním boji v Kijevě přešla moc na revoluční výbor, do 7. dubna 1918, kdy bolševici vyklidili Charkov.

Až do května jest celá Ukrajina obsazena německým a rakouským vojskem, pod jehož ochranou vládne ukrajinská „Národní Rada“. Ta byla později rozehnána hetmanem Skoropadským.

Druhá perioda od května 1918 do počátku 1920.

Od května 1918, kdy se Čechoslováci zmocňují středního Povolží, do ledna 1920, kdy rudá armáda dobyla Krasnojarska a poslední voje Kolčakovy kapitulovaly.

V Turkestanu. Od srpna 1919, kdy vznikla turkestanská fronta, do 18. února 1920, kdy rudé vojsko dobylo Chivy.

V Ukrajině. Od srpna 1918, kdy se nezdařilo povstání v Ukrajině, do května 1919, kdy na celé čáře od Oděsy až ke Krimu dosáhlo rudé vojsko Černého moře.

Na Donu. Reakční kruhy donských kozáků stavi na jare 1919 armádu a ohrožují Rostov.

Boj s Denikinem. Od jara 1919, kdy zničena XI. rudá armáda, do 12. prosince 1919, kdy oddily rudé armády dobyly Charkova a Poltavu a vojsko Denikinovo ustoupilo rychle k Rostovu.

Západní fronta. Od 25. listopadu 1918, kdy dobyt Pskov sovětským vojskem, do 14. listopadu 1919, kdy dobyt Jamburk sovětským vojskem.

Severní fronta. Od 5. února 1920, kdy rudá armáda utočí na murmaňskou frontu, do 14. března 1920, kdy dobude Murmaňska, 6 tanků, 89 lokomotiv a přes 1000 vagonů.

Západní fronta. Od 6. března 1920, kdy zahájeno polsko-ruské nepřátelství, do 18. října 1920, kdy rudá armáda ustoupila do dnešních hranic a zastaveno nepřátelství.

Boj s Denikinem. Od ledna 1920, kdy se nerozhodně bojuje s Denikinem na kavkazské frontě, do května 1920, kdy zbytky Denikinovy armády byly zahrnány na pobřeží Černého moře.

Boj s Wranglelem. Od 9. března 1920, kdy rudá armáda před tlakem Wrangelovým ustupuje na sever, do 15. listopadu 1920, kdy byl dobyt Sevastopol.

Východní fronta. Od ledna 1920, kdy dobyt Irkutsk a zajat Kolčak, do 21. října 1920, kdy dobytá Čita a generál Semjonov ustoupil do Mandžurska. Turkestan. V září 1920 celý Turkestan dobyt rudou armádou.

Třetí perioda od února do října 1921.

Doba rudých povstání v únoru v Tiflisu, v březnu v Kronstadtu, v září v Karelii. Perioda končí dobytím Vladivostoku 25. října 1921.

Lev Trocký, organisátor vítězství. — Karel Radek líčí Trockého jako výborného organisátora armády. První vědomosti získal si jako válečný zpravodaj za války balkánské a prohloubil je zkušenostmi o mechanismu moderní války, které čerpal za světové války na bojišti francouzsko-německém, odkud zasílal válečné zprávy do časopisu „Kievskaja Mysl“. Hlavní váhu klade na jeho pochopení pro duši armády a její mravní sílu. Věděl prý, že jest nezbytné dát armádě jiný ideál, když ji byl vzat car a vlast, poněvadž ve jménu „ničeho“ nelze bojovati. A v tom prý spočívá tajemství jeho velikosti jako organisátora armády. Dovedl prý vědu o významu mravního činitele válečného užití v praxi s úspěchem. On jediný hájil prý myšlenku postavití staré carské důstojníky, odborně vzdělané, v čelo ruských oddílů a dovedl si získat jejich důvěru takovou měrou, že z nich učinil přívržence sovětského Ruska. Veliký byl také vliv jeho výmluvnosti na vojáky. Za svým cílem šel neústupně a tvrdě a sám prohlásil na kongresu komunistickém v březnu r. 1920: „Vyplnili jsme celé Rusko, abychom přemohli protirevoluci.“

Všeruské kolegium pro organisaci rudé armády. — Kolegium vzniklo 19. prosince 1917 z podnětu Leninova. Bylo rozděleno na tři části; první část počala pracovat ve vznikajícím štábu, druhá byla poslána do vnitrozemí, aby agitovala pro vybudování nové armády, třetí konečně odešla na frontu, aby získávala vojáky pro obranu proletářské revoluce a stavěla organisací a hmotné základy pro tvoření nových oddílů. Tak se počala budovati rudá armáda. Při řešení otázky, na jakých základech se má rudá armáda budovati, byli přibráni k poradám důstojníci carského generálního štábu. Po mnohých hádkách bylo konečně usneseno užití soustavy kasárenské. Velmi obtížnou úlohou bylo vytvořit centrální orgán, proti němuž se stavěli téměř všichni. Po mnohých obtížích založen přece štáb, v jehož čelo postaven bývalý revoluční důstojník Nikonov. K tomuto jádru přistavovány byly poněmáhle všechny ostatní nezbytné články. Práce štábu všeruského kolegia byla podporována třemi štáby místními, petrohradským, moskevským a kazaňským. Kromě toho zřízeny byly letací komise, jež byly vysílány všude tam, kde vznikaly fronty občanské války. Když všeruské kolegium provedlo organisací práci administrativní, postavilo nové bojové jednotky a vychovalo řadu nových organisátorů, instruktorů, velitelů a administrátorů, bylo teprve lze dát vojenské správě jednotnou soustavu, zavést vojenskou povinnost, všeobecné vojenské vzdělání atd. Poněvadž tím všeruské kolegium pozbylo svého raison d'être, bylo v dubnu 1918 zrušeno. Jeho štáb byl přičleněn k všeruskému generálnímu štábu lidového komisariátu pro válečné záležitosti.

Velitelé rudé armády. — Autor (D. Petrowski) zdůrazňuje „strojovost války“ jako hlavní důsledek války světové. Pravi: Před časem vypracovali tři francouzští generálové, Debonné, Berduille a Pétain, prozatímní instrukce pro praktické užití velikých jednotek, ve kterých čteme: „Podmínky taktického užití velikých vojsk musí býti znovu prozkoumány, jakmile nastanou ve výzbroji změny podstatné.“ Aby své tvrzení dokázal, vypočítává autor v tabulkách, oč vzrostl počet válečných strojů ve Francii za dobu od r. 1914 do r. 1923.

Učiniti si představu o moderní armádě, k tomu nestačí znáti počet strojů, ale také jejich jakost. Jest přirozené, že tato nová výzbroj způsobila změnu také ve strategii a taktice. Ačkoli tato starost u rudé armády nepadala tolik na váhu, poněvadž průmyslová výroba válečná byla ochromena revolucí, přece jen autor konstatuje, že organisátoři a velitelé nestáli na výši moderního válečného umění. Starí důstojníci carské armády, kteří vstoupili do armády rudé, umožnili revoluci zkonsolidovati technickou výzbroj. V čele rudé armády stáli tedy dvojí velitelé, bolševičtí organisátoři, vyšší z revoluce a starí, carští důstojníci. Čím více tyto dva elementy navzájem se prolínaly, tím rychleji se stávala armáda jednotnější. Aby prohloubeno bylo vzdělání bolševických velitelů, založeny byly školy, v nichž dnes jest 28% dělníků a 58% sedláků. Již r. 1918 zřízena byla vojenská akademie. Kromě toho byly založeny vojenské školy pro rotmistry. Na počátku byly to jen krátké čtyř- až šestiměsíční kursy. Tou měrou, jakou rudá armáda vzrůstala, prodlužovala se také doba učebná. Zvláštní péče věnována byla školám vysokým a akademií. Bolševický velitel spojuje v sobě vojenského odborníka a politického vůdce. Všichni starí důstojníci ovšem revoluce nepřijali. Jsou mezi nimi nepolitici a zarytí vojáci, kteří podle starého zvyku konají jen službu. Ti ovšem nevyhovují duchu rudé armády. Ale i ti nejlepší důstojníci staré armády nepochopili politické práce tak, jak je třeba. Naproti tomu zase důstojníci revoluční nenaučili se dokonale vládnouti složitým a jemným válečným nástrojem. Těmto nedostatkům mají právě odpomoci vojenské školy všech stupňů, z nichž konečně vychází třetí skupina velitelů, vyhovujících v obou směrech.

Kombinace metod revolučních s válečnými. — Občanská válka vedena byla podle staré bojové metody. To je také zcela přirozené, poněvadž na obou stranách stály zbytky staré armády. A počáteční forma občanské války byla partisánská vojna. Tato perioda má své vlastní dějiny. Přechod od partisánství k pravidelné armádě byl značně bolestný, poněvadž některé partisánské oddíly vynikaly výřečnými vlastnostmi jak velitelů, tak vojáků a nerady se zbavovaly své určité samostatnosti. Poněvadž však tyto partisánské oddíly se dostaly do rudé pravidelné armády, přinesly s sebou také revoluční metody, jež téměř automaticky do ní pronikly. Tyto nové metody dají se snadno zařaditi do dvou kategorií. První jest skutečná tvořivost, jež vyplynula ze zvláštních poměrů občanské války. Druhá záležela v tom, že se nedaly oddíly a divise, pocházející z partisánských částí, nivolisovati jako ve staré armádě, poněvadž každá byla tak individuální, že se jí i ukládaly určité úkoly podle této individuality. Mimo to všichni revoluční velitelé měli ke svému oddílu blízký, přátelský poměr. A tuto vlastnost zdědila také rudá armáda. Síla velitele spočívá v tom, že dovede mužstvo nadchnouti pro ideály, a že mu vlivá důvěru ve vítězství. Nový činitel obranný jest i. zv. místní element, jenž pomáhá armádě, kde ta není s to, aby udržela určité místo. Znamená tedy tato metoda nejrozsáhlejší podporu rudé armády na útraty místních sil a prostředků. Takováto obrana nebyla ve staré armádě známa. Podle válečných zákonů náleželo vedení války jen vojáků a kdo z civilistů byl přistižen s puškou v ruce, byl zastřelen.

Na tomto místě zasluhuje zmínku „brigáda chudých“, jež se skládala z mladíků nejchudšího vesnického obyvatelstva a vyznamenávala se neobyčejným pořádkem ve službě a přísnými tresty proti zběhům. Také „pluky chudých“ v Ukrajině prokazovaly armádě velkou službu hlavně svým pronásledováním banditů.

Význam iniciativy mass v boji proti technice. — A. Werchowski uvažuje ve své studii, jaké naděje na vítězství bude mít rudá armáda proti moderní technice, tankům, letcům, plynům. Autor poukazuje na světovou válku r. 1914—1916 a na válku občanskou v letech 1918—1920, v nichž sice Rusové utrpěli značné porážky, ale úplně zkrúšení nebyli. Toho dosaženo bylo silou zbraní, heroismem vojáků a chytrým vedením. A z téhož důvodu se domnívá autor, že i v budoucnu bude rudá armáda s technikou převahou nepřítelovou brzy hotova. Hlavní příčinou tohoto zdatu byla určitá samostatnost vojsk, iniciativa poddůstojníků a mladších velitelů ve vymýšlení bojových metod. To byl hlavní faktor úspěchu v boji proti technice nepřítelové. Je-li si vojsko vědomo toho, že jeho vlastní zájem jest v nebezpečí, probouzí se v něm iniciativnost, jež armádu podporuje a znásobuje její sílu. Ohromný význam slibuje také autor jezdecktu a jeho schopnosti manévrovací, při níž se dá iniciativnost uplatniti svrchovaně. Iniciativnost mass musí zvítěziti nad technikou, jestliže massy instinktivně vytvoří železnou organizaci, jež povznáší mysl jednotlivých bojovníků, jestliže massy ve svém středu vychovávají obětavé lidi, kteří vykonají nadlidské skutky, aby nepřátelskou techniku překonali, jestliže massy vymyslí metody, kterými by technickou převahu protivníkovu neutralisovaly metodami pomocnými. Proto je také třeba všechny metody, kterými již vítěztví nad technikou bylo dosaženo nebo teprve dosaženo

bude, zkoumat, sdělovati celé armádě a vyznamenávati a odměňovati ty, kteří je vymyslí.

Politická práce v rudé armádě jakožto element všeobecné taktiky. — Politická práce jest pojem identický s našim pojmem občanské a mravní výchovy, na níž závisí duch armády. Vojskářská věda rozumí duchem armády především psychologický stav vojska, který musíme vždy znáti, na př. báze před nebezpečným podnikem, sympatií za určitým cílem, láskou nebo nenávistí k vojevůdci atd. Mimo to jest duch armády vyjádřen mravní silou, s jakou armáda na dojem válečné a bojové reaguje. Buďto vojsko ze strachu před smrtí prchá před nebezpečím, nebo snáší všechna břemena pevně a odhodlaně, jde proti nepříteli, nebo se postaví proti velitelům, nemůže-li těchto břemen snášeti. Z těchto momentů skládá se pojem ducha armády. Duch armády nedá se odpoutati od života národního, naopak jest výsledkem hospodářských, politických a sociálních sil, jež určují celý národní život. Tak soudil ruský vojský klasik Dragomirov, tak soudí bolševický teoretik Werchowski. Ale bolševici usilují o to, aby z vojenských učebnic a vojenských děl zmizely neurčité pojmy jako duch armády, mravní stav vojsk atd. a aby byly nahrazeny přesným a jasným odborným výrazem: vojensko-politické vzdělání vojáka i vojska. Armádu jest třeba vychováti dvoji cestou: vojensko-technicky a vojensko-politicky. A aby těchto technických prostředků bylo využito až do krajnosti, nutno vojáka přesvědčit, že bojuje za svůj zájem, učiniti z něho entusiastu a nadehnouti ho vůli k vítězství.

Agitace a propaganda — jejich rozkladný vliv na protivníka. — V období občanské války, kdy rudá armáda vedla boj s vojsky protirevolučními, měla agitace ohromný význam. Bolševici agitovali hlavně mezi sedláky a neuvědomělými dělníky, kteří stáli v řadách protirevoluce. Tedy jen na tuto třídu se agitace vztahovala. Prostředky agitační byly různé. V místech, kudy ustupující rudá armáda prošla, byly zanechány ohromné spousty letáků, místní obyvatelé byli zpracováni agitací, jak mají mluvit s vojskem protirevolučním, ke kozákům byly vysílány jejich zajaté ženy a dcery, které byly poučeny o sovětském Rusku, aby tuto pravdu mohly hlásati svým mužům, atd. Autor uvažuje možnost této agitační práce v budoucnosti, dochází k zajímavým a pro nás poučným závěrům. Agitace bude se prováděti na území nepřátelském, nikoli vlastním, jak bylo za válek občanských. Proto musí politické orgány především uvážiti, které země by to asi byly, jaké jest jejich politické a sociální seskupení (hlavně průmyslové oblasti musí býti v té věci důkladně známy), jaké otázky obyvatelstvo zvláště zaměstnávají, jak jsou nespokojeny a jaké mají vzájemné vztahy jednotlivé skupiny obyvatelstva, jak na ně doléhají sociální otázky všedního života atd. Zvláštní péče musí býti věnována organisacím, které ideově sympatisují s bolševiky. Potřebná literatura musí býti opatřena včas. Tato literatura musí býti vypracována na základě dat, plynoucích ze studia toho neb onoho bojiště. Pro každou vojenskou organizaci jest třeba míti zvláštní metodu. Literatura pro vojáky nehodí se pro sedláky a naopak. Nesmí býti psána příliš všeobecně, nýbrž musí poukazovati na konkrétní případy. Za občanské války v Rusku byly za frontou rozhazovány legitimace, na nichž stálo, že každý její majitel bude v sovětském Rusku přátelsky přijat. Tyto listky byly rozhazovány s letadel. V budoucnu bude třeba, aby se takové legitimace rozdávaly již v týlu nepřátelském. Při ústupu nesmí se zapomenouti, aby byli v opuštěných místech ponecháni agenti a propagátoři. Hlavní váha jejich působení musí se vztahovati na nepřátelské vojsko. Poněvadž bolševici předpokládají, že v budoucnu budou míti co činiti s nepřitelem technicky mnohem lépe vyzbrojeným, jest třeba, aby byli silnější politicky. Úlohou agitace a propagandy bude rozleptati nepřátelskou etapu, ztížití nebo vůbec nemožnou učiniti mobilisaci mass. Pro politickou práci v týlu nepřátelském jsou výborne létaři jezdecké oddily, jichž politická organizace musí již v míru býti důkladně připravena. Zde otvírají se slibné perspektivy pro agitační a propagační práci. Při těchto zájezdech nesmí býti užito nejmenšího násilí. Tedy nejen tanky a děla, ale také literaturu nutno poslati do války.

* * *

Tím bychom byli zhruba naznačili, jak a jakou cestou byla budována rudá armáda, a kudy chce v budoucnu jíti. Jest samozřejmé, že vývody a názory autorů musíme přijímati s určitou rezervou, poněvadž i tuto knihu musíme považovati za agitační prostředek k dosažení určitých cílů, o nichž se v knize samé mnohdy nepokrytě mluví. Přiznati ovšem musíme, že tato tendence jest misírně zakryta a dojem celé knihy jest velmi upřímný a otevřený. Domníváme se, že fakta i hlavní myšlenky v knize uvedené jsou správné a pravdivé, ale mnoho pravdy

zde není pověděno vůbec a mnohá pravda jest nedopověděna. I názory — netajíme se, že mnohdy velmi dětské — jsou snad správné. V celku lze říci, že bolševici se učí, a to hlavně ze dvou doktrín — francouzské a německé. Všechno to, co vyhláší na nové, není nové, nýbrž mnohdy úctyhodně staré, jest to jen oděno a zahaleno v nové pojmenování. A to, co jest skutečně nové, jest naivní a neuskutečnitelné, jakž laskavý čtenář sám z referátu pozná.

RŮZNÉ.

O knize Dra. Titze, profesora románské filologie na Masarykově universitě v Brně: **Ohlasy husitského válečnictví v Evropě** (našeho Sborníku věd vojenských sv. X.) napsal André Mazon, nyní profesor slovanských řečí na Collège de France, do Revue des Études Slaves roč. 2. str. 311 toto: „Zajímavá monografie K. Titze, profesora románské filologie na universitě v Brně, snaží se stanovit, čím války husitské přispěly do evrop. vojenského slovníku. Ve francouzštině husitského původu, prostřednictvím ponejvíce německým, jsou: draban, traban (dráb), arquebuse a obus (hákovnice), pistole (pišťala), prague, couteaux pragois.“ — Dovidáme se, že táž práce Dra. Titze překládá se již do vlastiny a bude otištěna v Bollettino de l'Istituto di Cultura Italiana v Praze.

—Wf.

Měsíční zprávy o nejnovějších vědeckých pracích a revuálních člancích z oboru věd vojenských vydává generální štáb belgické armády od ledna 1924 pro hlavní vojenské úřady (až do velitelství pluku), štáby a školy. O každé zajímavé knize a o každém článku je podáno stručné resumé. Tyto zprávy jsou neosobní a musí cirkulovati ve sboru důstojnickém. Od 1. května bude vycházeti tiskem jako příloha k belgické revui „Bulletin belge des sciences militaires“. (Z ministerstva belgické národní obrany.) —Wf.

Reorganisace ředitelství pěchoty ve Spojených státech. Ředitelství pěchoty mělo až dosud tři sekce: osobní, výcvikovou a materiální. Nedávno byly utvořeny dvě sekce nové: vědecká, jež pracuje ve shodě se štábem a s historickou skupinou a vydává Infantry Journal; mobilizační, jež připravuje mobilisaci zvláštních sil pěchoty a vypracovává se sekci osobní početní stavy válečné. R. I. únor 1923.

Poloaautomatická puška Garaudova podala při zkouškách na cvičišti v Aberdeen nejlepší výsledky. Zpětný náraz je mnohem slabší než u jiných neautomatických pušek amerických. Váha 4.47 kg, délka hlavně 60 cm, 60 ran za minutu. R. I. únor 1923.

Automobil s dělem 75mm, jenž se pohybuje stejně dobře na vodě i na suchu, zkoušen byl v New-Yorku. Pro pohyb na suchu má automobil kola a nekonečné pásy. Pro pohyb ve vodě jest opatřen vory položenými kol dokola auta a dvěma vrtulemi.

B. B. (Wf.)

Zbraň proti letadlům. Spojené státy zkoušejí a konstruují čtyři modely zbraní proti letadlům. První jest kulomet 12.7 mm, jenž vystřelí 500 ran za minutu a jehož donosnost horizontální jest asi 8200 metrů, donosnost vertikální 3600 metrů. Projektíl jest za noci vidět až na 2300 metrů, za dne na 1800 metrů. Tímto kulometem bude nahrazen podobný 7.6 mm, který jest pozůstalostí válečnou a jehož se dosud užívá. Druhá zbraň jest kulomet 37 mm, jenž střílí projektily výbušné, velmi citlivé, jež vybuchují již při nárazu na balonový obal. Za minutu dá 100—200 ran, největší vertikální donosnost 4200 metrů, projektíl je vidět až na 3000 metrů. Podle projektu budou čtyři kulometry tvořit baterii, již obslouží jediný muž. Třetí model jest dělo 76.2 mm s pohyblivou a otáčivou (o 360°) lafetou. Působnost až do výše 6400 metrů, donosnost vertikální 11.500 metrů, 15 ran za minutu, projektíl (7 kg) zápalný. Čtvrtý model jest dělo 119.3 mm, dlouhé 5 metrů, s projektilem o váze 20.4 kg a donosností asi 9000 metrů. (R. A. únor 1924.) —(Wf.)

První civilní škola pro vodní letce. Rozhodnutím leteckého komisariátu italského bude zřízena při továrně na letadla Nieuport-Macchi ve Varese civilní škola pro letce vodních letadel. (Zprávy o letectví, roč. II, č. 2.) Tn.

Zřízení vyššího komitétu pro letectví v Itálii. Zvláštním nařízením komisariátu bylo ustaveno zvláštní vyšší komitét pro letectví, jehož členy budou místokomisař letecký, velitel italského letectva, gen. ředitel civilního letectví, jakož i gen. sekretář komisariátu. Tomuto vyššímu komitétu pro letectví přísluší rozhodovati o všech věcech a otázkách týkajících se leteckých programů, smluv, zásob, typů letadel, koncesovaných leteckých tratí, organisace útvarů a jednotek leteckých, dispoice o materiálu a o všech otázkách vše-

obecné povahy, zvláště pokud běží o letectví italské. (Zpravy o letectví, roč. II, č. 2.) Tn.

Organisace amerického námořního letectví. V červnu 1923 byla reorganisována letecká flotila. Skládá se ze dvou eskadril letadel a jedné eskadrily balonů. Vůdčí myšlenkou bylo, aby veškerá tato letecká síla byla přidělena námořní flotile a aby byla pokud možno umístěna na palubě lodí. Eskadrily byly rozděleny na „Atlantickou flotilu“ se základnou ve Virginii, v Hampton-Roads, a na flotilu Pacifickou se základnou v San-Diegu, v Kalifornii. Konečně má námořní letectvo dvě další základny v Cocco-Solo ve státu Panama a v Pearl-Harborg na Havai, dále dvě výcviková střediska, čtyři výzkumné a zkušební stanice a arzenál na konstrukční letecké dílny ve Philadelphii. (Podle „Letectví“, roč. IV, č. 1.) Tn.

Škola pro odborný dorost letectva bude otevřena dne 1. dubna v Chebu. Má za úkol vycvičit důkladně žáky na odborné piloty a řádné specialisty letecké. Tn.

Letecká literatura. Svaz pilotů připravuje vypsání soutěže na různé knihy, které chce vlastním nákladem vydávat. Jde o knižní zpracování těchto temat: „Základy teorie letadla“, „Letecký motor“, „Praktické ovládání letadla“, „Navigace letecká“, „Letecké dopravnictví“, „Letiště a jejich zařízení“, „Elektrotechnika v letectví“, „Vliv létání na zdraví letce“, „Letecké právo a disciplína“, „Význam letectva pro RČS“, „Plachťový let“ atd. Dále chce se ujmuti Svaz čs. pilotů vypracování velkého „Leteckého slovníku“. Tn.

Komise poradní pro stavbu vojenských letadel (Commission supérieure consultative des constructions aéronautiques militaires) zřízena byla ve Francii za tím účelem, aby studovala program všeobecný a program zvláštní, jenž musí býti co nejdříve proveden ve stavbě materiálu leteckého.

B. B. (Wf.)

Komise pro praktické studium bojové vozby (Commission d'études pratiques des chars de combat) byla zřízena v září 1923 v Châlonsu. Jejím úkolem jest zkoumat, jak by se daly zlepšiti bojové metody tanků, jak užití tanků v boji spojených s ostatními zbraněmi, jak tanků užití takticky.

B. B. (Wf.)

Středisko dálkoměřického výcviku (Centre d'instruction de télémétrie) bylo zřízeno v Toulonu dne 1. října 1923. Krajina je klimaticky příznivá k dennímu cvičení, jež jest doplňkem praktického kursu obrany proti letadlům.

B. B. (Wf.)

Traktor Pavesi P4 byl definitivně přijat pro španělské polní těžké dělostřelectvo. (R. A. únor. 1924.) — (Wf.)

Snížení zbrojení. Rada Společnosti Národů vypracovala ve své schůzi, konané dne 10. prosince 1923 hlavní obrysy práce, kterou má v příštím roce „Dočasná smíšená komise“ vykonati. Jsou to:

1. Kontrola mezinárodního obchodu zbraněmi. Rada požádala Dočasnou smíšenou komisi, aby počala studovati jeden nebo několik návrhů úmluvy, která jest určena, aby nahradila úmluvu ze Saint Germainu o kontrole mezinárodního obchodu zbraněmi. Za tím účelem se rozhodla zaslati vládě Spojených států pozvání, aby s Dočasnou smíšenou komisí spolupracovala. V dopise, jež Rada vládě Spojených států zaslala, upozorňuje hlavně na skutečnost, že Dočasná smíšená komise jest právě takovou poradní komisí jako komise opiová, pro obchod ženami a dětmi a jako komise hygienická, v nichž spolupráce americká prokázala tak cenné služby.

2. Soukromá výroba zbraní a střeliva. Rada rovněž pověřila Dočasnou smíšenou komisí, aby připravila ve spolupráci s Hospodářským komitétem společností národů návrh úmluvy, a to vzhledem k eventuální schůzi mezinárodní konference o soukromé výrobě zbraní a střeliva.

3. Regionální dohody, válka chemická. Rada doručila Dočasné smíšené komisí k studiu dvě usnesení Shromáždění, jedno o otázce regionálních dohod, druhé o válce chemické. V prvním případě jde o zkoumání možnosti doporučení souběžně s všeobecným plánem snížení zbrojení, uzavírání regionálních dohod, sledujících stejný cíl a určených k tomu, aby byly předloženy ku prozkoumání a rozhodnutí vládám států — členů Společnosti, které mají zvláštní zeměpisnou polohu.

Usnesení Shromáždění o válce chemické žádá Dočasnou smíšenou komisí, aby zajistila všemi možnými prostředky co nejúplněji publicitu o zprávě, jež chystá Speciální komitét o pravděpodobných účincích objevu v případě války.

4. Smlouva o vzájemné pomoci. Posléze Rada rozhodla, aby návrh smlouvy o vzájemné pomoci byl předložen vládám států, které nejsou členy Společnosti; 16. článek této smlouvy má totiž na mysli možnost, aby se za jistých podmínek připojil stát, který jest mimo Společnost Národů.

Otázka odzbrojení na moři byla prozatím z toho důvodu odložena, jelikož několik států, které byly pozvány, aby se účastnily schůze námořní podkomise, nedalo dosud odpovědi.

(Měsíční zprávy Společnosti Národů XII/1923.) —xy—